

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2024 оны ... дугаар
сарын ... ны өдөр

Дугаар

Улаанбаатар
хот

Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих зарим арга хэмжээний тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1."Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих зарим арга хэмжээний тухай" Монгол Улсын Их Хурлын тогтоолыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хавсралтаар баталсугай.

2. Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих "Цагаан алт" хөдөлгөөнийг өрнүүлж, дараах арга хэмжээг авахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т даалгасугай:

1/Салбарын хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх чиглэлээр

а/хөнгөн үйлдвэрлэлд хамаарах салбар, оролцогчдын эрх, үүрэг, хүлээх хариуцлагыг тодорхойлж, үйлдвэрлэл эрхлэгчийг дэмжих, хөгжүүлэх, хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулсан Хөнгөн үйлдвэрлэлийн тухай хуулийн төслийг шинээр боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

б/үйлдвэрлэл, технологийн паркийг хөгжүүлэх татвар, хөрөнгө оруулалт, санхүүгийн таатай орчинг бүрдүүлж, үндэсний боловсруулах үйлдвэрүүдийг хөгжүүлэх зорилгоор Хувь хүний орлогын албан татварын тухай, Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай, Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, 2024 онд Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

в/малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих, нэмүү өртөг шингэсэн болон эцсийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлд хувийн хэвшлийн хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, хууль эрхзүйн таатай орчин бүрдүүлэх;

г/хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх;

д/малын гаралтай түүхий эдийг бэлтгэх, боловсруулах үйлдвэрлэлийг дэмжих чиглэлд хэрэгжүүлж байгаа урамшууллыг дүгнэж, үр дүнд суурилсан, зах зээлийн зарчимд нийцүүлэхэд чиглүүлэх;

е/дотоодын үйлдвэрлэлийг хамгаалах, түүхий эдийн боловсруулалтын түвшнийг ахиулахтай холбоотой зайлшгүй шаардлагатай стандарт, техникийн зохицуулалтыг батлан хэрэгжүүлэх;

2/Түүхий эдийн чанар, бэлтгэлийн тогтолцоог дэмжих чиглэлээр

а/малыг эрүүлжүүлэх, био бэлдмэлийн дэвшилтэт технологи бүхий дотоодын вакцин үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, вакцины хүйтэн хэлхээний сүлжээг бий болгох, мал вакцинжуулах үйл ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулах, тогтолцоог сайжруулах;

б/улсын болон аймгийн мал эмнэлэг, ариун цэврийн лабораториудын үйл ажиллагааг уялдуулан, стандартын шаардлага хангасан өндөр хүчин чадалтай бүсийн мал эмнэлгийн лабораториудыг байгуулж, орчин үеийн дэвшилтэт техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах;

в/бүсчилсэн хөгжлийн үзэл баримтлалд суурилсан хөдөө аж ахуйн тэргүүлэх бүсүүдэд дэлхийн мал амьтны эрүүл мэндийн байгууллагын тайван бүсийн үзүүлэлтүүдийг тогтоож, тогтвортой хадгалах;

г/малын гаралтай түүхий эдийг хөдөө аж ахуйн биржээр дамжуулан арилжаалах, түүхий эд бэлтгэлийн нэг цэгийн зохион байгуулалтыг бий болгох замаар нийлүүлэлтийн оновчтой тогтолцоог бүрдүүлэх;

д/түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүсэл, чанарын мөшгөх тогтолцооны цахим санг хөгжүүлж, гарал үүсэл, чанар нь баталгаажсан түүхий эдийг үндэсний үйлдвэрт нийлүүлэх, экспортод гаргахыг дэмжих;

е/түүхий эд бэлтгэн нийлүүлэгчдийг стандартын дагуу түүхий эд бэлтгэхэд чадавхжуулах, мэргэшүүлэх.

3/үйлдвэрлэлт, борлуулалт, экспортыг нэмэгдүүлэх, зах зээлийг тэлэх чиглэлээр:

а/түүхий эд бэлтгэл, үйлдвэрлэл, экспортыг нэмэгдүүлэхэд татвар, зээлийн хүүгийн бодлогоор дэмжлэг үзүүлэх;

б/олон улсын байгууллагын санхүүжилтээр хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрийг бүсийн онцлогт тулгуурласан үйлдвэрлэл, технологийн паркийг байгуулахад чиглүүлэх, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтад шаардлагатай хөрөнгийг улсын төсөв тусган хэрэгжүүлэх;

в/эцсийн бэлэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, зах зээлийг тэлэхэд чиглэсэн бодлогоор дэмжиж, үндэсний үйлдвэрүүдийг олон улсын томоохон үзэсгэлэнгүүдэд тогтмол оролцоход дэмжлэг үзүүлэх,

г/байгаль орчин, мал амьтанд ээлтэй, тохирлын баталгаатай бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэхтэй холбоотойгоор бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийн үйл явцыг баталгаажуулахад дэмжлэг үзүүлэх;

д/нэмүү өртөг шингэсэн, байгаль орчинд ээлтэй шинэ, дэвшилтэд технологийг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэхэд чиглэсэн бодлогыг хэрэгжүүлэх, байгаль орчинд эерэг нөлөөтэй, зохистой дадал, стандартыг нэвтрүүлсэн аж ахуйн нэгжийг ногоон санхүүжилтэд хамруулах, арга туршлагыг нийтэд таниулах арга хэмжээг зохион байгуулах;

е/үйлдвэрлэлийн бүтээн байгуулалт, шинэ дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэлт, байгаль орчинд ээлтэй тогтолцооны болон зохистой дадлын стандартын хэрэгжүүлэлт, баталгаажуулалт зэрэг үйлдвэрлэлийн хөгжил дэвшлийн талаар мэдээлэл, сурталчилгаа, соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

ж/“Цагаан алт” хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөний хүрээнд хөрөнгө оруулалтын зээлийн санхүүжилтийг түүхий эдийн нөөцийн зохистой харьцааг хангасан нэмүү өртөг бий болгох үйлдвэрлэлд түлхүү чиглүүлэх;

з/Малын гаралтай түүхий эдийн гарал үүслийг газар зүйн заалтаар тодорхойлоход дэмжлэг үзүүлэх, нэмүү өртөг шингээсэн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор Монгол Улсад бүртгэгдсэн газар зүйн заалттай бараа, бүтээгдэхүүнийг гадаад улсын газар зүйн заалтад бүртгүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.

4/Салбарын хүний нөөцийг бүрдүүлэх, дэмжих чиглэлээр:

а/үндэсний ажил, мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолт (YAMAT-08) болон сургалтын хөтөлбөрийг боловсронгуй болгох, шинэчлэх, нэмэлт өөрчлөлт оруулах ажлыг салбарын холбоодтой хамтран зохион байгуулах;

б/гадаадын өндөр хөгжилтэй оронд инженер техникийн ажилтан бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх, “Ерөнхийлөгчийн илгээлт 2100” хөтөлбөрт хамруулах;

в/бүсийн үйлдвэрлэлийн чиглэлтэй уялдуулан салбарын хүний нөөцийг коллеж болон мэргэжлийн сургалт үйлдвэрлэлийн төвд сургах, нарийн мэргэжлийн ажилтнуудыг гадаад, дотоодын их, дээд сургууль, коллежид бэлтгэхэд дэмжлэг үзүүлэх;

г/Улаанбаатар хотоос орон нутагт хөнгөн үйлдвэрийн салбарт ажиллахаар шилжин суурьшиж байгаа иргэдийг тогтвортой ажиллах нөхцөлөөр хангах;

д/үндэсний ажил мэргэжлийн стандарт ба цалин хөлсний бодлогыг боловсруулах, ажилтнуудын хөдөлмөрийн үнэлэмжийг дээшлүүлж, хүн төвтэй зохистой хөдөлмөрийн харилцааг төлөвшүүлэх Тарифын хэлэлцээр боловсруулах, хэрэгжүүлэх.

3.Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарт гадаадын зээл, тусламжийн хөрөнгөөр хэрэгжиж буй төслүүдийн санхүүжилтийг "Цагаан алт" хөдөлгөөний хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээтэй уялдуулан ажиллахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т үүрэг болгосугай.

4.Энэ тогтоолын хавсралтад заасан төсөл, арга хэмжээг жил бүрийн хөгжлийн төлөвлөгөө, улсын төсөвт тусган хэрэгжүүлж, хэрэгжилт, үр дүнг жил бүр Улсын Их Хуралд танилцуулахыг Монгол Улсын Засгийн газар /Л.Оюун-Эрдэнэ/-т, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Монгол Улсын Их Хурлын Байгаль орчин, хүнс, хөдөө аж ахуйн байнгын хороо /Ж.Батжаргал/, Төсвийн байнгын хороо /Г.Тэмүүлэн/, Үйлдвэржилтийн бодлогын байнгын хороо /Г.Ганболд/, Эдийн засгийн байнгын хороо /Ц.Цэрэнпунцаг/-нд тус тус даалгасугай.

5.Энэ тогтоолыг 2024 оны дугаар сарын-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА

Г.ЗАНДАНШАТАР

"МАЛЫН ГАРАЛТАЙ ТҮҮХИЙ ЭДИЙГ БОЛОВСРУУЛАХ ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙГ
ДЭМЖИХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ" МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН
ТОГТООЛЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Үйл ажиллагааны чиглэл	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин /2023/	Хүрэх түвшин	Нийт санхүүжилт /сая төг/	Санхүүжилт ийн эх үүсвэр	Санхүүжилтийн хуваарь /сая төг/					Хамтран хэрэгжүүлэх байгууллага	Хэрэгжих хугацаа, оноор
				/2023 он/				2024 он	2025 он	2026 он	2027 он	2028 он		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.1.1	.1.1. Хөнгөн үйлдвэрлэлд хамаарах салбар, оролцогчдын эрх, үүрэг, хүлээх хариуцлагыг тодорхойлж, үйлдвэрлэл эрхлэгчийг дэмжих, хөгжүүлэх, хамгаалахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад чиглэсэн хууль тогтоомжийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх	Хөнгөн үйлдвэрлэлийн салбарыг дэмжсэн, суурь харилцааг зохицуулсан "Хөнгөн үйлдвэрлэлийн тухай" хуулийн төслийг шинээр боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх	Хуулийн төсөл боловсруулсан байх	Хөнгөн үйлдвэрлэлийн салбарыг дэмжсэн, суурь харилцааг зохицуулсан тусгайлсан хууль байхгүй.	Хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.	50.0	Улсын төсөв	50.0	-	-	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024
1.1.2	төслийг боловсруулж, Улсын Их Хурлын 2024 оны намрын ээлжит болон 2025 оны хаврын ээлжит чуулганы хугацаанд багтаан Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх	Ижил нэр төрлийн бүтээгдэхүүний импортын гаалийн татварыг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх	Засгийн газрын 2016 оны 185 дугаар тогтоолд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тогтоолын төсөл боловсруулах	Засгийн газрын 2016 оны 185 дугаар тогтоолоор ноос, ноолуур, арьс ширэн зарим нэр төрлийн бүтээгдэхүүний импортын гаалийн татварын хэмжээг "10 хувь" гэж тогтоосон байна.	Ноолуур, арьс ширэн зарим нэр төрлийн бүтээгдэхүүний импортын гаалийн татварын хэмжээг "20 хувь" хүртэл нэмэгдүүлэхтэй холбогдох Засгийн газрын тогтоолын төслийг боловсруулж, баталсан байна.	-	-		-	-	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам Сангийн яам	2028
1.2.3		Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хуулийг шинэчлэн боловсруулж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх	Хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж, өргөн барьсан байх	Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа, түүхий эдийн биржийн тухай хууль-2011 он	Хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэн байна.	-	-	-	-	-	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2025

1.2.4		Дотоодын үйлдвэрлэлийг хамгаалах, түүхий эдийн боловсруулалтын түвшнийг ахиулахтай холбоотой зайлшгүй шаардлагатай стандарт, техникийн зохицуулалтыг батлан хэрэгжүүлэх	Стандарт, техникийн зохицуулалтын төслийг боловсруулах	Техникийн зохицуулалт-1 Олон улсын стандарт-0	Техникийн зохицуулалт-2 Олон улсын стандарт-1	180.0	Улсын төсөв, Гадаадын зээл тусламж	60.0	60.0	60.0	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, олон улсын төсөл, хөтөлбөр	2024-2026
		Үйлдвэрлэл, технологийн паркийн эрх зүй, хөрөнгө оруулалт, татварын таатай орчныг бий болгохтой холбогдох хуулийн төслийг боловсруулж Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэх	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулах	-	Хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.								Сангийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024
			Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулах	-	Хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.								Сангийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024
			Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах хуулийн төслийг боловсруулах	-	Хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.								Сангийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024
			Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах		Хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн байна.								Сангийн яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024
1	Дүн					230.0	-	110.0	60.0	60.0	-	-		
Хоёр. Түүхий эдийн чанар, бэлтгэлийн тогтолцоог дэмжих чиглэлээр														
2.1	2.1.Малыг эрүүлжүүлэх, түүхий эдийн чанарыг сайжруулахтай холбогдуулан малын эм үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх	Биокомбинат ТӨХХ-ийн өргөтгөл шинэчлэлийг хийх	Вакцины хангамжийн хувь	80 хувь	100 хувь (Импортёр авч байгаа 7.5 сая ам долларын вакциныг дотооддоо үйлдвэрлэнэ.)	129,300.0	Улсын төсөв, гадаадын зээл тусламж		43,100.0	43,100.0	43,100.0	-	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар, "Биокомбинат" ТӨХХК	2024-2027

2.2.1	2.2. Мал эмнэлгийн лабораторийн оношилгоо, шинжилгээний чадавхыг сайжруулах	Улсын болон аймгийн мал эмнэлэг, ариун цэврийн лабораториудын үйл ажиллагааг уялдуулан, стандартын шаардлага хангасан өндөр хүчин чадалтай бүсийн мал эмнэлгийн лабораториудыг байгуулж, орчин үеийн дэвшилтэт техник, тоног төхөөрөмжөөр хангах	Олон Улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн шинжилгээний арга нэвтрүүлэлтийн тоо	3	8	30,000.0	Улсын төсөв	-	10,000.0	8,000.0	8,000.0	4,000.0	Мал эмнэлгийн ерөнхий газар, Аймаг, нийслэлийн Мал эмнэлгийн газар	2024-2027
2.3	2.3. Хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа түүхий эдийг биржээр дамжуулан борлуулах түүхий эд бэлтгэлийн нэг цэгийн зохион байгуулалтыг хийх	Хөдөө аж ахуйн биржийн худалдааг зах зээлийн зохион байгуулалтад оруулах, түүхий эдийн чанар, стандартыг сайжруулах, хөдөө аж ахуйн гаралтай бараа бүтээгдэхүүний бүртгэл, мэдээллийн нэгдсэн тогтолцоо нэвтрүүлэх	Хөдөө аж ахуйн биржийн цогц систем	0	1	5,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	-	1,600.0	1,600.0	1,800.0	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Аймаг, сумын Засаг даргын тамгын газар, Олон улсын төсөл, хөтөлбөр	2024-2028
2.4.1	2.4. Малын гаралтай түүхий эдийн гарал үүсэл, чанарын мөшгөх тогтолцоог дэмжих	Мал аж ахуйн гаралтай түүхий эдийн бэлтгэл, чанар, гарал үүслийг мөшгөх цахим бүртгэлийн системийг бий болгож, хөгжүүлэх	Малын гаралтай түүхий эдийн бэлтгэл, гарал үүслийн мөшгөх бүртгэлийн систем бий болгох	Мал аж ахуйн нэгдсэн систем, Мал эмнэлгийн нэгдсэн систем, "Хариуцлагатай нүүдэлчин" цахим систем хөгжүүлсэн. Махны гарал үүслийн мөшгөх цахим бүртгэлийн системийг бий болгож байна.	Малын гаралтай түүхий эдийн бэлтгэл, гарал үүслийн мөшгөх бүртгэлийн систем бий болсон байна.	380.0	Гадаадын зээл, тусламж	85.0	80.0	80.0	75.0	60.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024-2028
2.4.2		Түүхий эдийн бэлтгэл, чанар, гарал үүслийн мөшгөх цахим бүртгэлийн системийг нэвтрүүлэх	Цахим бүртгэлийн системийг нэвтрүүлсэн байх	Махны 2 үйлдвэр дээр мөшгөх цахим бүртгэлийн системийг нэвтрүүлээд байна.	Ноос, ноолуур, арьс ширний бүртгэл, чанар, гарал үүслийн мөшгөх цахим бүртгэлийн системийг нэвтрүүлсэн байна.	250.0	Гадаадын зээл, тусламж	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024-2028

2.5	2.5.Мал аж ахуй болон боловсруулах үйлдвэрлэлд зохистой дадлын стандартыг нэвтрүүлэх, олон улсын магадлан итгэмжлэл хийлгэхэд дэмжлэг үзүүлэх	Дотоодын баталгаажуулалтыг олон улсын хөндлөнгийн баталгаажуулалтын байгууллагаар давхар баталгаажуулалт /магадлан итгэмжлэл/ хийлгэх	Магадлан итгэмжлэл хийлгэсэн хоршоо, үйлдвэрийн тоо	-	Хоршоо 20 үйлдвэр 5	1,000.0	Гадаадын зээл, тусламж	-	0	240.0	320.0	440.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Олон улсын төсөл, хөтөлбөр	2026-2028
2.6	2.6.Бэлтгэн нийлүүлэгчдийг чадавхжуулах	Түүхий эд бэлтгэн нийлүүлэгчдийг стандартын дагуу түүхий эд бэлтгэхэд чадавхжуулах , мэргэшүүлэх	Цахим контент бэлтгэж боломжит харилцааны холбооны сувгуудаар түгээсэн байх	-	Цахим контент бэлтгэж боломжит харилцааны холбооны сувгуудаар түгээсэн байна.	200.0	Гадаадын зээл, тусламж	-	100.0	100.0	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам,	2024-2026
2.7	2.7 Үндэсний боловсруулах үйлдвэрт тушаадаг хонь, тэмээний ноос, сарлагийн хөөвөр, бог, бод малын арьс, ширний хэмжээг нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх	Үндэсний боловсруулах үйлдвэрт нийлүүлэх, хонь, тэмээний ноос, сарлагийн хөөвөр, малын арьс ширэнд урамшуулал олгох замаар гарал үүсэл нь баталгаажсан, чанартай түүхий эдийг түүхий эдийн хэмжээг нэмэгдүүлэх	Мал аж ахуйн гаралтай, гарал үүсэл нь баталгаажсан, чанартай түүхий эдийг үндэсний үйлдвэрт нийлүүлэх тогтолцоог бүрдүүлэх	Урамшууллын тогтолцоог сайжруулах шаардлагатай байгаа	Стандартын шаардлагын дагуу түүхий эд бэлтгэж нийлүүлэх тогтолцоо бүрдсэн байна.	177,000.0	Улсын төсөв	35,400.0	35,400.0	35,400.0	35,400.0	35,400.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024-2028
2	Дүн					343,130.0	-	35,535.0	90,330.0	88,570.0	88,745.0	39,950.0		
Гурав Үйлдвэрлэлт, борлуулалт, экспортыг нэмэгдүүлэх, зах зээлийг тэлэх чиглэлээр:														
3.1.1	3.1. Үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, ашиглалтыг дээшлүүлэхэд үйлдвэрлэл эрхлэгчдэд санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Ноос, ноолуур, арьс ширний бэлтгэл, үйлдвэрлэл, экспортыг дэмжсэн эргэлтийн хөрөнгийн зээл, зээлийн хүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Ноос, ноолуур арьс ширэн бүтээгдэхүүний экспортын өсөлт, хувиар	459.2 сая ам.долл	Жил бүр 10 хувиас багагүй хэмжээгээр нэмэгдүүлнэ.	130,500.0	Улсын төсөв /ЭХ-н зээлийн хүүгийн дэмжлэг/	23,500.0	51,500.0	44,500.0	11,000.0	-	Сангийн яам, Монголбанк, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам Монгол Улсын Хөгжлийн банк Арилжааны банк	2024-2027
3.1.2		Шинэ, дэвшилтэт технологи бүхий ноолуурын ээрэх үйлдвэрийн хөрөнгө оруулалтын зээл, зээлийн хүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Ноолуурын ээрэх үйлдвэрлэлийн хүчин чадал	2,400 тонн	3000 тн	54,614.5	Улсын төсөв /ХО-н зээлийн хүүгийн дэмжлэг/	-	15,840.0	20,984.0	13,536.3	4,254.2	Сангийн яам, Монголбанк, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Монгол Улсын Хөгжлийн банк	2025-2028

													Арилжааны банк	
		Шинэ, дэвшилтэт технологи бүхий ноос боловсруулах / ээрэх, сүлжих, нэхэх, хялгас ялгах/ үйлдвэрлэлийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, технологийг сайжруулах хөрөнгө оруулалтын зээл, зээлийн хүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Ноосны хялгас ялгах үйлдвэрийн хүчин чадал	Ноосны үйлдвэрлэлийн хүчин чадал: хялгас ялгах-1000 тн ээрэх-450 тн Сүлжих 5.3 сая ширхэг Нэхмэл 2.5 сая метр	Ноосны үйлдвэрлэлийн хүчин чадал: хялгас ялгах-5200 тн ээрэх-1950 тн Сүлжих 7.3 сая ширхэг Нэхмэл 2.7 сая метр	85,815.5	Улсын төсөв /ХО-н зээлийн хүүгийн дэмжлэг/	-	34,908.0	28,605.2	16,969.2	5,333.2	Сангийн яам, Монголбанк, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Монгол Улсын Хөгжлийн банк Арилжааны банк	2025-2029
3.1.7		Үйлдвэрийн үйл ажиллагаандаа байгальд ээлтэй технологи, хог хаягдлыг бууруулах, дахин боловсруулах технологи нэвтрүүлсэн арьс, ширний гүн боловсруулах болон бэлэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийн хөрөнгө оруулалтын зээл, зээлийн хүүгийн дэмжлэг үзүүлэх	Гүн боловсруулах болон бэлэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хүчин чадал	Гүн боловсруулах 2,250.0 мян.ш Бэлэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл: <ul style="list-style-type: none"> • Гутал 1 сая хос, • Цүнх 150.0 мян.ш • Бээлий 500.0 мян.ш • Желатин, цавуу 0 	Гүн боловсруулах 2,925.0 мян Бэлэн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл: <ul style="list-style-type: none"> • Гутал 1.3 сая хос, • Цүнх 195.0 мян.ш • Бээлий 650.0 мян.ш • Желатин, цавуу 20.0 мян.тн 	33,335.0	Улсын төсөв /ХО-н зээлийн хүүгийн дэмжлэг/	-	7,920.0	13,570.0	9,012.5	2,832.5	Сангийн яам, Монголбанк, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Монгол Улсын Хөгжлийн банк Арилжааны банк	2025-2029
3.2	3.2.Үйлдвэрлэл, технологийн парийн дэд бүтэц, бүтээн байгуулалтад дэмжлэг үзүүлэх	Шинэ Ховд үйлдвэрлэл, технологийн парк /ҮТП/-ын дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт	Дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын хувь	32	100	31,305.4	Улсын төсөв	11,297.4	20,008.0	-	-	-	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2024-2028
3.3.1	3.3.Үйлдвэрлэгчдийг олон улсын үзэсгэлэнд оролцоход дэмжлэг үзүүлэх	Олон улсын үзэсгэлэнд оролцоход дэмжлэг үзүүлэх	Олон улсын үзэсгэлэнгийн тоо /жилд/	2	5-аас доошгүй	750.0	Улсын төсөв	150.0	150.0	150.0	150.0	150.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Салбарын холбоод, Жижиг, дунд үйлдвэрийн газар	2024-2028

3.4	3.4. Үйлдвэрлэлийн бүтээн байгуулалт, шинэ дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэлт, байгаль орчинд ээлтэй зохистой дадлын стандарт нэвтрүүлэлт зэрэг үйлдвэрлэлийн хөгжил дэвшлийн талаар мэдээлэл, сурталчилгаа, соён гэгээрүүлэх ажлыг зохион байгуулах.	Сурталчлах, соён гэгээрүүлэх арга хэмжээ зохион байгуулах тэргүүний сайн туршлагыг тодруулж бусдад түгээх	Зохион байгуулсан ажлын тоо	-	9-өөс багагүй	450.0	Улсын төсөв	50.0	100.0	100.0	100.0	100.0	Ерөнхийлөгчийн тамгын газар, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам МҮОНРТВ Олон улсын төсөл, хөтөлбөр	2024-2029
3.5.1	3.5.Баталгаажуулалтын тогтолцоог дэмжиж, олон улсын зах зээлд малын гаралтай бүтээгдэхүүний үнэ цэнийг өсгөхөд дэмжлэг үзүүлэх	Малын бэлчээр, эрүүл мэнд, арчилгаа маллагаа, тавлаг байдал, үржүүлэг селекц, түүхий эд бэлтгэл зэрэг мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг тогтвортой эрхлэхэд тавих зохистой дадлын үндэсний стандарт (Хариуцлагатай нүүдэлчин)-ын шаардлагыг хангасан хоршооны үйл явцыг баталгаажуулах, тохирлын гэрчилгээ олгоход дэмжлэг үзүүлэх	Тохирлын баталгаанд хамрагдсан хоршооны тоо	9	48	1,176.0	Улсын төсөв	126.0	189.0	245.0	280.0	336.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Баталгаажуулалтын байгууллагууд	2024-2028
3.5.2		Байгальд ээлтэй, нийгмийн хариуцлагатай тогтвортой үйлдвэрлэлийг нэвтрүүлсэн үйлдвэр, аж ахуйн нэгжийн үйлдвэрлэлийн үйл явцыг баталгаажуулах, тохирлын гэрчилгээ олгоход дэмжлэг үзүүлэх	Тохирлын баталгаанд хамрагдсан үйлдвэрийн тоо	5	29	262.5	Улсын төсөв	22.5	46.5	55.5	64.5	73.5	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Баталгаажуулалтын байгууллагууд	2024-2028
3.5.3		Өндөр чанартай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг баталгаажуулах, гэрчлэх тэмдэгт (Монголын хаан ширхэгт) олгоход үзүүлэх	Гэрчлэх тэмдэгт авсан үйлдвэрийн тоо	4	18	217.0	Улсын төсөв	26.0	41.0	45.5	50.0	54.5	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Хоршоо, Баталгаажуулалтын байгууллага	2024-2028

3.5.4	Малын гаралтай түүхий эдийн гарал үүслийг газар зүйн заалтаар тодорхойлоход дэмжлэг үзүүлэх, нэмүү өртөг шингэсэн үйлдвэрлэлийг дэмжих зорилгоор Монгол Улсад бүртгэгдсэн газар зүйн заалттай бараа, бүтээгдэхүүнийг гадаад улсын газар зүйн заалтад бүртгүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.	Газар зүйн заалт бүхий бараа, бүтээгдэхүүний тодорхойлолтыг бэлтгэхэд холбогдох байгууллагуудад дэмжлэг үзүүлэх, гадаад улстай газар зүйн заалтын тухай яриа хэлэлцээ хийх	Газар зүйн заалт бүхий бараа, бүтээгдэхүүнийг тодорхойлж, гадаад улсуудтай яриа хэлэлцээ хийсэн байх	“Монгол Улс, Европын Холбоо хооронд газар зүйн заалтын тухай” хэлэлцээр байгуулах хоёр талын яриа хэлэлцээг 2022 онд эхлүүлж, хоёр дахь үе шатны хурлыг 2023 онд зохион байгуулсан.	“Монгол Улс, Европын Холбоо хооронд газар зүйн заалтын тухай” хэлэлцээрийн хүрээнд малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг газар зүйн заалтын бүртгэлд хамруулах чиглэлээр яриа хэлэлцээг хийсэн байна.	250,0	Улсын төсөв, Гадаадын зээл, тусламж, төсөл хөтөлбөр	50.0	50.0	50.0	50.0	50.0	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Гадаад харилцааны яам, Оюуны өмчийн газар, мэргэжлийн холбоод	2024-2029
3	Дүн					338,675.9	0.00	35,221.9	130,752.5	108,305.2	51,212.4	13,183.9		
Дөрөв. Хүний нөөцийг бүрдүүлэх, дэмжих чиглэлээр														
4.1	4.1.Үндэсний ажил, мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолт (ҮАМАТ-08)-ыг боловсронгуй болгох	Ноос, ноолуур, арьс ширний салбарын үндэсний ажил мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолтыг холбогдох яамтай хамтран шинэчлэн боловсруулж батлуулах	Салбарын ажил мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолтыг боловсруулах, батлуулах	Салбарын зарим ажил мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолт орхигдсон байгаа.	Салбарын ажил мэргэжлийн ангилал, тодорхойлолтыг боловсруулах, батлуулсан байна.	200.0	Улсын төсөв	-	200.0	-	-	-	Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам	2025
4.2	4.2.Хүний нөөцийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор нийгмийн түншлэл буюу тарифын хэлэлцээр хийхэд дэмжлэг үзүүлэх	Салбарын ажилтнуудын цалингийн судалгаа хийх, ажлын бүтээмж, гүйцэтгэлтэй уялдсан, цалин хөлсний нэгдсэн систем боловсруулах, ажилтны мэргэжил, ур чадварыг хэмжих, үнэлэх, хөдөлмөрийн норм, норматив тогтоох, хөдөлмөрийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх тарифын хэлэлцээр хийхэд дэмжлэг үзүүлэх	Тарифын хэлэлцээрийн тоо	0	1-ээс багагүй	190.0	Улсын төсөв	-	190.0	-	-	-	Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам, Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам, Салбарын холбоод	2024-2025

4.3.1	4.3.Салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх, сургах, чадавхжуулах	Гадаадын өндөр хөгжилтэй оронд инженер бэлтгэх, “Ерөнхийлөгчийн илгээлт 2100” хөтөлбөрт хамруулах, дотоодын их дээд сургуулиудад боловсруулах салбарын боловсон хүчнийг бэлтгэх хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх	Гадаадад суралцагчийн тоо	0	50	-		-	-	-	-	-	Боловсрол, шинжлэх ухааны яам, Хөдөлмөр нийгмийн хамгааллын яам	2024-2028
4	Дүн					390.0	-	-	390.0	-	-	-		
	Нийт дүн					682,425.9	-	70,866.9	221,532.5	196,935.2	139,957.4	53,133.9		

